

แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1*
GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF THE STUDENT SUPPORT
SYSTEMS BASED ON SANGAHAVATTHU 4 PRINCIPLES OF
EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER SUKHOTHAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ลออ วิลัย¹, วัชรกร เคยบรรจง², ประชารัฐ วงศ์ข้า³ และ นรงค์ โสภา⁴

Laor Wilai¹, Watcharakorn Kaebanjong², Pracharat Wongkham³ and Narong Sopa⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻⁴Western University, Thailand

Corresponding Author's Email: asiriporn1993@gmail.com

วันที่รับบทความ : 5 เมษายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 9 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 10 เมษายน 2568

Received 5 April 2025; Revised 9 April 2025; Accepted 10 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคห
วัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนก
ตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการ

Citation:

* ลออ วิลัย, วัชรกร เคยบรรจง, ประชารัฐ วงศ์ข้า และ นรงค์ โสภา. (2568). แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(2), 701-717.

Laor Wilai, Watcharakorn Kaebanjong, Pracharat Wongkham and Narong Sopa. (2025). Guidelines For The
Administration Of The Student Support Systems Based On Sangahavatthu 4 Principles Of Educational
Institution Administrators Under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Modern Academic
Development and Promotion Journal, 3(2), 701-717.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 214 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการทดสอบ ค่า F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำต่ำสุด ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่วนที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง การคัดกรองนักเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง จำแนกตามระดับการศึกษา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ ไม่แตกต่าง นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่าง 3) แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหาร ครู ช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอน แบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขปัญหาและส่งต่อ

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This research has the following objectives: 1) To study the administrative level of the student care and assistance system according to the principles of Sanghawattthu 4 of educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. 2) To compare the level of administration of the student support system according to the principles of Sanghawattthu 4 of

educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1, classified by position. Education level and work experience 3) To study the guidelines for the administration of the student support system according to the principles of Sanghawattthu 4 of educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1. The sample group included 214 teachers and educational personnel. The research instrument was a 5-point scale questionnaire with an IOC between 0.67-1.00 and a reliability of 0.83. Statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and analysis of reliability. One-way variance of the F-test (One-Way ANOVA)

The research results showed that: 1) Guidelines for the administration of the student support system according to Sanghawattthu principles 4 of the educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1 Overall it is at a high level. The highest to lowest average is knowing students individually, followed by student screening. Forwarding Student promotion and development. The lowest average part It is prevention, help and correction. 2) Comparison of the level of opinions towards the administration guidelines for student care and support systems according to the principles of Sanghawattthu 4 of educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 Classified by position student screening they are significantly different at the .05 level, otherwise they are not different. Classified by educational level prevention, assistance and correction, and referrals are not different. Other than that, they are significantly different at the .05 level. Classified by work experience are not different. 3) Guidelines for managing the student care system according to the principles of Sanghawattthu 4 of educational institutions under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1. From interviews, it was found that administrators and teachers help students according to the steps. Divide into normal groups, risk

groups, problem groups, get to know individual students, screen, promote development. Prevention, problem solving and forwarding

Keywords: Administration; Student support system; Sangahavatthu 4 Principles

บทนำ

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว ยังเป็นการป้องกันภัยอันตรายจากสังคมยุคใหม่ เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู อาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งตามปกติจะมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก และมีเมตตาต่อศิษย์ และภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เติบโตเจริญงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ อย่างมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงนับว่ามีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดเหตุผลกับนักเรียนอย่างสูงสุด เป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและช่วยแก้วิกฤตทางสังคม จึงควรนำเอากระบวนการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุผลและผู้บริหาร

จะต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถ เต็มที่ เต็มเวลา ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจอย่างกัลยาณมิตร เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทั้งในเชิงสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา การส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา เบื้องต้นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอด่านลายหอย อำเภอคีรีมาศ อำเภอกงไกรลาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในเขตพื้นที่ จำนวน 121 โรงเรียน นักเรียนทุกระดับชั้น จำนวน 16,717 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1, 2563) จากสภาพบริบทดังกล่าวได้มีการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา พบว่า เด็กเยาวชนที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ บางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจไม่เห็นความสำคัญของศาสนาและค่านิยมความเป็นไทย ติดเพื่อน ติดสื่อออนไลน์ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นแนวทางในการพัฒนางาน ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม สู่เป้าหมายในการพัฒนางานและสามารถบูรณาการโดยเน้น ยึดหลักธรรม สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่คอยช่วย ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ และเกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ทั้งเป็นหลักธรรมในการครองใจ ครองคน ครองงาน บูรณาการการพัฒนาด้านการบริหารงานระบบช่วยเหลือนักเรียน ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง วัด บ้าน โรงเรียน พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีแนวทางในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อให้การศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้บรรลุลักษณะวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ หลักการและวิธีการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกันกับสังคหวัตถุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ที่ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์มาดำเนินการ ให้นักเรียนมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และสามารถสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปใช้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และบรรลุจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไข (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2545 จึงจำเป็นที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้องทำ ความเข้าใจ และหมั่นศึกษาวิเคราะห์ ระบบการบริหารสถานศึกษานั้นมีปัจจัยหรือระบบที่ต้องคำนึงถึงด้วยกัน 4 ระบบ ได้แก่ โครงสร้างของระบบการบริหาร ระบบตัวบุคคล การสร้างความสัมพันธ์กลุ่มและระบบแรงจูงใจ วัฒนธรรมขององค์กร และการเมืองในองค์กร ซึ่งมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ และผู้นำต้องเข้าใจว่าสถานศึกษาดำรงอยู่ในสภาวะแวดล้อมซึ่งมีทั้งที่ใกล้ตัว คือ สายงานที่โยงใยไปสู่เบื้องบนของการบังคับบัญชา และสภาวะของสังคมของชุมชนและท้องถิ่น การสรรหาและแต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาก็มีวัตถุประสงค์ทั้งเพื่อให้การบริหารสถานศึกษา มี

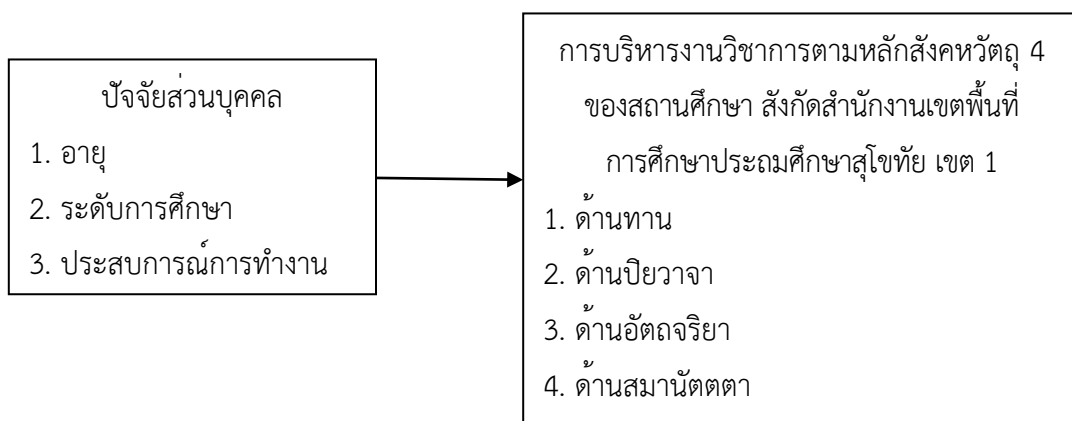
องค์กรบุคคล รับผิดชอบ และเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้สถาบันการศึกษาเป็นสถาบัน ของท้องถิ่นตอบสนองต่อปัญหาและความจำเป็นพื้นฐานของท้องถิ่น อีกทั้งเป็นผู้นำความคิด และแหล่งเผยแพร่ทางวัฒนธรรมความรู้ให้ท้องถิ่นได้ด้วย

หลักการบริหารการศึกษา จัดเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยดูที่บรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในองค์กร หรือสถาบันการศึกษา สิ่งที่จะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่จะใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ผู้บริหารที่มีคุณภาพย่อมต้องทำการบริหารอย่างมีหลักเกณฑ์และมีขั้นตอนในการดำเนินงานได้เหมาะสม สำหรับการวางแผนทางการศึกษาก็ได้อาศัยหลักการวางแผนโดยทั่วไปมาประยุกต์ใช้ คือ การวางแผนทางการศึกษานั้นจะระบุถึงเป้าหมายที่ตั้งอยู่บนบทบาทของการศึกษาในสังคมนั้น มีการกำหนดสถานะในปัจจุบัน พิจารณาถึงความต้องการและเป้าหมายในอนาคต มีการกำหนดวิธีดำเนินการหรือหนทางที่จะทำให้เป้าหมายสัมฤทธิ์ผล ตลอดจน กระบวนการวางแผนจะต้องพิจารณาถึงสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมือง และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในระหว่างการทำงานจะมีการประเมินหรือวิเคราะห์ผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูว่าเป้าหมายประสบผลสำเร็จหรือไม่ และจะต้องแก้ไขปรับแผนเพื่อการปรับปรุงอย่างไร ผู้วิจัยได้ประมวลข้อควรคำนึงในการวางแผนการศึกษาที่ดีพอสรุปได้ดังนี้ 1) การวางแผนการศึกษาจะต้องเป็นการมองไปข้างหน้าและตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการในอนาคต 2) การวางแผนการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับการวางแผนประเทศ 3) การวางแผนการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและมีจุดยืนที่แน่นอน 4) การวางแผนการศึกษาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และนำออกปฏิบัติได้ 5) การวางแผนการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง 6) การวางแผนการศึกษาจะต้องใช้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ 7) เนื้อหาและขอบข่ายของการวางแผนการศึกษาจะต้องมีการกำหนดจากความต้องการของปัจเจกบุคคลและกลุ่ม 8) ควรเน้นความสำคัญของสถิติการศึกษาที่มีต่อการวางแผนการศึกษา 9) การวิจัยเป็นพื้นฐานของการวางแผนการศึกษา 10) การวางแผนการศึกษาจะต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 11) การวางแผนการศึกษาต้องให้อโอกาสสำหรับการปรับ เพื่อการดำเนินงานในขั้นต่อไป

สำหรับหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพุทธศาสนา ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้มองเห็นเป็นรูปธรรม ได้ดังนี้ 1. ยังประโยชน์ให้บุคคล ดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความปกติสุข 2. ยังประโยชน์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ และ

สมานไมตรีระหว่างกัน 3. ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ 4. เป็นเครื่องมือประสานองค์กรต่าง ๆ ของสังคมทุกภาคส่วนให้คงอยู่และดำเนินไปด้วยดี 5. เป็นเครื่องส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติที่เสื่อมเสียของคนในสังคม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักสังกัด 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัย ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังกัด 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 1,278 คน

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็นผู้บริหาร จำนวน 24 คน และครู จำนวน 190 คน รวม 214 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกคำถามออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Scale) ชนิด 5 ระดับของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีผลการจัดการจัดการศึกษาดีเด่น เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key informant interview) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scales) 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มาตราส่วน 5 จุด มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากต้นสังกัดเสนอขออนุญาตจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง
2. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 คน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการทดสอบค่า F (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามหลักสังกัดหมวด 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.48	0.32	1	มาก
ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.45	0.36	2	มาก
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.28	0.29	4	มาก
ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข	4.10	0.30	5	มาก
ด้านการส่งต่อ	4.30	0.33	3	มาก
รวม	4.32	0.25		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังกัดหมวด 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D = 0.25) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.48$, S.D = 0.32) รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 36) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.33) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.29) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการให้ข้อมูล รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูที่ปรึกษานำผลการประเมินนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา รายงานให้ผู้บริหารทราบ เทอมละ 1 ครั้ง รองลงมา คือ ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน โดยการแบ่งกลุ่ม

นักเรียนอย่างถูกต้อง และเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียน

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสมัครใจ ความถนัดของนักเรียน รองลงมา คือ ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนได้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมโฮมรูมในเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาดูแลเอาใจใส่นักเรียน โดยการออกเยี่ยมบ้าน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือ รองลงมา คือ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารตรวจสอบ ติดตามผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาเห็นความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

5) ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนติดตามผลการส่งต่อนักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการแก้ปัญหา รองลงมา คือ ครูที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อแก้ปัญหา

2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า

1) แนวทางการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า "ผู้บริหารและครูรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล เตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลและนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูล โดยใช้แบบ SDQ/แบบเยี่ยมบ้าน ในการคัดกรองและเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล "

2) แนวทางการคัดกรองนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด คณะกรรมการการคัดกรองและกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการคัดกรอง สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และนำไปปรับปรุงพัฒนาระบบการคัดกรอง”

3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมชุมนุม/ชมรม กิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน และจดหมายข่าวอื่น ๆ”

4) แนวทางการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ให้คำปรึกษาเบื้องต้นและช่วยเหลือเบื้องต้น ใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริมและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข”

5) แนวทางการส่งต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “ครูและผู้บริหารดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้รับนักเรียนที่ส่งต่อได้เตรียมการให้การช่วยเหลือ แล้วสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือ ให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนรับทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ”

สรุปแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถ์ 4 ดังนี้

- 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีข้อเสนอแนะ 2 แนวทาง
- 2) แนวทางการคัดกรองนักเรียน มีข้อเสนอแนะ 3 แนวทาง
- 3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีข้อเสนอแนะ 5 แนวทาง
- 4) แนวทางการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีข้อเสนอแนะ 2 แนวทาง
- 5) แนวทางการส่งต่อ มีข้อเสนอแนะ 6 แนวทาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้พบประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลหลายประการ ดังนี้

1. ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีขั้นตอน วิธีการทำงานที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและหลักฐานที่ตรวจสอบได้ มีการประสานความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน เพื่อให้ นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองและครู และรู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกัน ปัญหาผู้เรียนได้ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ที่กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกัน และแก้ปัญหาให้นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับ สุลาวัลย์ ทองดี และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ (2561) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า 1) แนวทาง การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อาจเป็นเพราะว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะต้องมีกระบวนการการวางแผนและมีปฏิทิน ปฏิบัติงานและการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นขั้นตอนแรก โดยจะแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานเตรียมความพร้อม ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาได้ดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียน

ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ ที่พบเพิ่มเติม เพราะการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการสำคัญที่จะสามารถช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งจะต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำไปวางแผนเพื่อให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่เป็นหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้ง การสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนด้วย และสอดคล้องกับ The Calhoun School (2003) ที่ได้มีการนำระบบการให้คำปรึกษาไปใช้ในโรงเรียนโดยยึดหลักสำคัญที่ว่า “นักเรียนแต่ละคนก็มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่แตกต่างกัน จึงจัดให้มีครูหรือทีมที่คอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง” โดยครูที่ปรึกษาของนักเรียนจะได้มีโอกาสพบปะกับผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แต่จะมีความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับประถมและมัธยม ในการทำหน้าที่ของครูที่ปรึกษา คือ นักเรียนระดับประถมจะมีครูที่ปรึกษาหรือทีมที่ปรึกษาเป็นครูประจำวิชาหรือครูประจำชั้น ที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่นักเรียนระดับมัธยมจะมีการคละระดับชั้น เป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนหลายระดับ ซึ่งนักเรียนสามารถร่วมกันเลือกครูที่ปรึกษาที่เขาต้องการมาดูแล และในด้านสังคมความเป็นอยู่ รวมทั้ง ประสานงานระหว่างโรงเรียนนักเรียนและผู้ปกครองอีกด้วย จะเห็นได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ระบบพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน และมีครูที่ปรึกษา บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันเข้าไปแก้ไข ปัญหาของผู้เรียนให้ตรงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนานตนเอง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยจะแบ่งองค์ประกอบสำคัญเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน

2. เปรียบเทียบระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังกัด 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา มีสภาพบริบทปัญหาที่ไม่ต่างกัน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิเช่นคณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ รัชฎ์ รัชฎ์ ถิ่นแสนดี และสุเทพ เมย์ไธสง (2565) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มพระธาตุอุ้มงู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มพระธาตุอุ้มงู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุ้มงู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรายด้านปรากฏว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ในทุกด้านจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ในทุกด้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก จึงควรมีการวางแผนพัฒนาด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้บริหารทุกระดับ ให้มีความรอบรู้ และมีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน วิธีการกระทำที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริม พัฒนานักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน ควบคู่ไปกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้อยู่ในระดับดียิ่งขึ้น
2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็ง และเพิ่มประสิทธิผลด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 และสังกัดอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแนวใหม่ เพื่อให้ทันสมัย และหารูปแบบใหม่ด้านการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน และมีความสุขในสังคม
3. ควรศึกษาและประเมินการดำเนินการของระบบดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา ในผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงช่วงชั้นที่ 2*.
นนทบุรี: โรงพิมพ์กองสุศึกษา.
- ณัฏฐ์ แสนณรงค์, อธิภัทร ถิ่นแสนดี และสเทพ เมยไชสง. (2565), การบริหารงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้น
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยา*
เขตร้อยเอ็ด, 2(1), 1-12
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยวิสาสน์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปี*
2563. สุโขทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลื
นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ
ภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ
ภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการดำเนินระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุลาลัย ทองดี และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2561). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2*. *วารสารสังคมศาสตร์และ
มานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 3(1), 45-53.

The Calhoun School. (2003). *Advisory System*. Retrieved 10 October 2022. From
<http://www.Calhoun.org/system.htm> 55.